

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Crèdits	2.4 presencials (60 hores) 3.6 no presencials (90 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 20, 2S
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Fernanda Caro Blanco nanda.caro@uib.es	10:00h	12:00h	Dimarts	03/09/2013	25/02/2014	BB09
	16:00h	18:00h	Dijous	06/02/2014	26/06/2014	BB09
Joana Maria Mestre Miquel joanamaria.mestre@uib.es	No hi ha sessions definides					

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau de Treball Social	Obligatòria	Segon curs	Grau
Doble titulació: Grau d'Educació Social i Grau de Treball Social	Obligatòria	Segon curs	Grau

Contextualització

L'assignatura de Serveis Socials Sectorial I forma part del Mòdul: Context Institucional del Treball Social, conformat per les Matèries: Serveis Socials, Política Social i Dependència i Vulnerabilitat.

Específicament, aquesta assignatura forma part de la Matèria Serveis Socials, que està constituïda per tres assignatures (Estructura dels Serveis Socials, Serveis Socials Sectorials I i Serveis Socials Sectorials II) la docència de les quals es situa al primer, segon i tercer curs del Grau en Treball Social, i per 8 assignatures optatives a realitzar durant el segon semestre del quart curs.

Es tracta, per tant, d'una assignatura de caràcter teòric i específic que, una vegada l'alumne ha adquirit coneixements sobre l'estructura, objectius, organització i característiques del SPSS i compta amb una certa base per establir la relació entre aquest i altres sistemes de protecció social, se inicia en el coneixement de les polítiques socials específiques per a cada sector de població: persones amb discapacitats, persones majors, infància i adolescència, menors infractors, persones immigrants, dones, persones sense llar, reclusos i ex reclusos, drogodependents i persones amb problemàtica de salut mental.

L'assignatura pretén que el/la alumne/a conegui i identifiqui les diferents administracions, organitzacions, entitats i serveis que participen a les polítiques socials sectorials a les Illes Balears, però també adquireixen coneixements sobre les característiques i necessitats específiques de cada sector de població, per tal d'aprendre a adaptar els programes, projectes, actuacions i serveis, a les seves necessitats.

La matèria de Serveis Socials és, en el seu conjunt, de gran importància per al desenvolupament professional dels/les futurs/es titulats de Grau en Treball Social, ja que constitueix el context específic més significatiu en el que es desenvolupa el quefer professional. Per altra banda, també és imprescindible per l'estudiant adquirir

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

un coneixement exhaustiu i profund d'aquesta matèria prèviament a la realització de les pràctiques externes de treball social que estan ubicades al quart curs del títol de grau.

Requisits

És recomanable que l'alumne hagi superat l'assignatura Estructura dels Serveis Socials, i per tant hagi adquirit els coneixements i habilitats propis d'aquesta.

Per tant, l'estudiant ha de conèixer el context institucional en el qual es desenvolupen els serveis socials i altres sistemes de protecció social. Això implica identificar cadascuna de les institucions competents en aquestes matèries, tant de l'àmbit estatal, com de l'àmbit autonòmic de les Illes Balears, i de l'àmbit local balear.

També s'ha de conèixer la normativa bàsica en matèria de serveis socials i l'estructura pròpia del SPSS.

Essencials

Es requereix, per part de l'estudiant, una actitud d'interès actiu per conèixer i prendre posició sobre allò que, des de l'àmbit institucional, polític i social, succeeix en el nostre entorn més proper i en el món en general, especialment sobre allò que té a veure amb les estructures polítiques, econòmiques i ideològiques generadores de malestar social, vulnerabilitat i risc individual, grupal i familiar.

De manera específica es requereix que l'alumne sigui respectuós i sensible amb les individualitats humanes, i amb les problemàtiques relacionades, de manera diferenciada, amb cada col·lectiu.

És igualment necessari que l'estudiant, i futur professional, sigui capaç d'identificar els possibles dilemes i conflictes ètics que comporta la pràctica del treball social i l'organització dels serveis socials en relació a cada un dels sectors de població treballats.

Recomanables

Actitud oberta i crítica davant els fenòmens polítics i institucionals del nostre entorn.

Capacitat reflexiva i d'estudi sobre la realitat social.

Capacitat d'anàlisi.

Capacitat autocrítica

Competències

Competències

El conjunt de la Matèria Serveis Socials està vinculada a 3 competències, de les quals únicament una d'elles està associada directament a l'assignatura Serveis Socials Sectorials.

Específiques

1. C5. Capacidad de participar en la administración de recursos y servicios sociales. C6. Capacidad de preparar, producir, implementar y evaluar los planes y proyectos de intervención..

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Genèriques

1. c4 Capacitat de conèixer en profunditat el sistema i estructura de la xarxa Pública de Serveis Socials i els continguts de les Politiques Socials...

Continguts

L'assignatura està organitzada en dos blocs: un primer bloc introductor, que fa referència a les situacions de vulnerabilitats i risc social que duen a les persones i grups a situacions problemàtiques, així com altres aspectes imprescindibles per a un bon coneixement del serveis socials sectorials: competències i normatives, la diferenciació entre els serveis socials generalistes i els serveis socials específics i el concepte de xarxa d'atenció.

i un segon bloc en el que es treballa sobre les polítiques específiques dirigides a diferents sectors de població: persones amb discapacitats, persones majors, infància i adolescència, menors infractors, persones immigrants, dones, persones sense llar, reclusos i ex-reclusos i persones amb problemàtiques addictives.

A cadascun dels sectors es treballarà sobre:

- les característiques i situacions de dificultat associades al sector de població.
- les institucions i entitats gestores de serveis, programes i prestacions.
- la normativa reguladora del sector.

Es pot introduir el concepte d'històries de vida referides a persones incloses dins aquests sectors de població. Es farà especial incidència en el principis i valors ètics necessaris per abordar la pràctica professional amb persones i col·lectius en situació de dificultat social.

Continguts temàtics

Bloc I. Introducció als Serveis Socials especialitzats

Tema 1. Serveis Socials Generalistes i Serveis Socials especialitzats

Diferenciació i complementarietat dels dos nivells de serveis socials.

Tema 2. Marc competencial dels Serveis Socials especialitzats a les Illes Balears.

Marc competencial balear i normativa sectorial. El concepte de xarxa d'atenció: prevenció, atenció, promoció i integració social

Tema 3. Col·lectius socials, risc i vulnerabilitat social.

Es treballa sobre la conceptualització de l'exclusió social, relacionant aquest concepte amb el de vulnerabilitat social, marginació, pobresa relativa i pobresa extrema.

Es treballa, aiximateix des de la comprensió de la dimensió estructural i multidimensional de l'exclusió social.

Bloc II. Els Serveis Socials de caràcter Sectorial.

Tema 4.. Atenció al menor. El menor en situació de protecció i el menor infractor.

Serveis, programes i actuacions dirigits a l'atenció al menor en situació de vulnerabilitat, risc o conflicte social.

Tema 5. Polítiques i programes d'igualtat de gènere.

Igualtat de gènere, protecció i promoció de la dona. Desigualtat, discriminació, patriarcat, construcció social de gènere i altres conceptes per a la comprensió de la desigualtat entre homes i dones. Organismes d'Igualtat. Servis, programes i actuacions dirigits a la promoció de la igualtat entre homes i dones.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Tema 6. Immigració i interculturalitat.

Comprensió del fenomen migratori. Diversitat i interculturalitat. Programes i actuacions per a la inserció social i adquisició de ciutadania de la població immigrant.

Tema 7. Processos d'inserció. Persones sense llar.

Abordatge de les situacions d'exclusió social moderada i extrema. Els programes d'inserció social.

Tema 8. Addiccions

Les drogodependències i altres conductes addictives. Programes de prevenció, atenció i inserció social.

Tema 9. Atenció a la dependència. Persones majors i discapacitats

El Sistema d'Atenció a la Dependència. La prevenció de la dependència. La promoció social de les persones majors i de les persones amb discapacitat.

Metodologia docent

L'assignatura consta de classes teòriques de caràcter presencial i de 1 seminari amb professionals de presència obligatòria per a l'alumnat.

L'assignatura es completa amb classes pràctiques amb presencialitat obligatòria d'un mínim del 80 %.

L'alumnat podrà optar de manera voluntària a activitats computables, l'avaluació de la qual es substituirà per la presentació del informe del seminari.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes teòriques.	Grup gran (G)	L'objectiu és que l'estudiant adquireixi coneixements sobre les característiques dels diferents col·lectius i grups socials. Es realitzaran classes presencials amb incorporació de dinàmiques participatives, debats i altres activitats que facilitaran que l'alumne adquireixi els coneixements necessaris per a la consolidació dels conceptes teòrics explicats a classe. Algunes d'aquestes activitats seran avaluables i serviran per millorar la nota de l'alumnat.
Classes teòriques	Seminari amb professionals externs	Grup gran (G)	Cerca portar a l'estudiant una visió de l'abordatge professional de les problemàtiques lligades a cada col·lectiu o sector d'atenció.
Classes pràctiques	Activitats pràctiques	Grup mitjà (M)	Es realitzaran activitats a classe, de resposta individual i avaluables, referides als serveis i programes sectorials presentats pels alumnes.
Classes pràctiques	Recerca i exposició sobre un servei de caràcter sectorial	Grup mitjà (M)	L'alumnat treballarà, en grup petit (4-5 alumnes) sobre un determinat servei referit a un sector de població, identificant les característiques que són pròpies del col·lectiu treballat, les administracions competents, la normativa de referència. Respecte al servei es descriuran les seves característiques, els seus objectius, accions, valoració de la idoneïtat etc.
Tutories ECTS	Tutories grupals	Grup petit (P)	1 tutoria grupals obligatòria pel seguiment del treball grupal.

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Estudi sobre el temari	Assolir els coneixements teòrics bàsics de cada sector d'intervenció
Estudi i treball autònom individual	Informes sobre seminaris	elaboració d'informes breus sobre els continguts i les conclusions dels seminaris.
Estudi i treball autònom individual	Registre, comprensió i anàlisi de les presentacions grupals	Registre de les sessions de presentació dels treballs dels grups petits. Es realitzaran a partir de la resposta escrita a les qüestions prèviament presentades per les professores.
Estudi i treball autònom en grup	Informe grupal sobre servei sectorial	Treball grupal de recerca, anàlisi documental i treball de camp.

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		60	2.4	40
Classes teòriques	Classes teòriques.	42	1.68	28
Classes teòriques	Seminari amb professionals externs	2	0.08	1.33
Classes pràctiques	Activitats pràctiques	12	0.48	8
Classes pràctiques	Recerca i exposició sobre un servei de caràcter sectorial	2	0.08	1.33
Tutories ECTS	Tutories grupals	2	0.08	1.33
Activitats de treball no presencial		90	3.6	60
Estudi i treball autònom individual	Estudi sobre el temari	30	1.2	20
Estudi i treball autònom individual	Informes sobre seminaris	10	0.4	6.67
Estudi i treball autònom individual	Registre, comprensió i anàlisi de les presentacions grupals	20	0.8	13.33
Estudi i treball autònom en grup	Informe grupal sobre servei sectorial	30	1.2	20
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació de la part teòrica consistirà en una prova de respostes breus (que es poden realitzar en dos parcials), dos informes sobre seminaris, i preguntes breus sobre els tallers.

L'avaluació de la part pràctica es realitzarà a partir de l'exposició del treball grupal, l'informe individual del conjunt de les sessions pràctiques i l'assistència a la tutoria en grup petit.

És imprescindible tenir totes les parts superades per tal de poder ésser avaluat.

Classes teòriques.

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (Recuperable)
Descripció	l'objectiu és que l'estudiant adquireixi coneixements sobre les característiques dels diferents col·lectius i grups socials. Es realitzaran classes presencials amb incorporació de dinàmiques participatives, debats i altres activitats que facilitaran que l'alumne adquireixi els coneixements necessaris per a la consolidació dels conceptes teòrics explicats a classe. Algunes d'aquestes activitats seran avaluables i serviran per millorar la nota de l'alumnat.
Críteris d'avaluació	capacitat de comprensió i memorització dels continguts.

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

Seminari amb professionals externs

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (Recuperable)
Descripció	Cerca portar a l'estudiant una visió de l'abordatge professional de les problemàtiques lligades a cada col·lectiu o sector d'atenció.
Críteris d'avaluació	capacitat de síntesi, exposició i anàlisi.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Activitats pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves de resposta breu (Recuperable)
Descripció	Es realitzaran activitats a classe, de resposta individual i avaluables, referides als serveis i programes sectorials presentats pels alumnes.
Críteris d'avaluació	capacitat de comprensió dels aspectes tractats a classe.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Recerca i exposició sobre un servei de caràcter sectorial

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves orals (Recuperable)
Descripció	L'alumnat treballarà, en grup petit (4-5 alumnes) sobre un determinat servei referit a un sector de població, identificant les característiques que són pròpies del col·lectiu treballat, les administracions competents, la normativa de referència. Respecte al servei es descriuran les seves característiques, els seus objectius, accions, valoració de la idoneïtat etc.
Criteris d'avaluació	capacitat d'organitzar la recerca grupal, sistematització dels continguts, claretat expositiva, i originalitat del treball

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Tutories grupals

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Escales d'actituds (No recuperable)
Descripció	1 tutoria grupals obligatòria pel seguiment del treball grupal.
Criteris d'avaluació	implicació en el conjunt de la pràctica.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

L'alumnat disposarà de material docent elaborat per les professores i referit a cada tema. Aquest material estarà a disposició dels alumnes a l'inici del semestre a campus extens, a copisteria o a partir de material docent editat per edicions UIB.

Així mateix disposaran de referències bibliogràfiques, de lectura voluntària, però en molts de casos necessaris per tal d'assolir els objectius d'aprenentatge proposats.

S'utilitzaran recursos audiovisuals.

També es facilitarà als alumnes pàgines webs institucionals i temàtiques d'interès.

Bibliografia bàsica

- Alemàn Bracho, Maria del Carmen. Servicios sociales sectoriales. Centro de Estudios Ramón Areces, 2005.
- Astelarra, Judith, Veinte años de políticas de igualdad. Ediciones Càtedra. València. 2005
- Bilbeny. Etica intercultural. Editorial Ariel. Barcelona 2004
- Bosch, Esperanza; Ferrer, Victòria; Alzamora, Aina. El laberinto patriarcal. Reflexiones teórico-practicas sobre la violencia contra las mujeres.
- Cabrera Cabrera, Pedro José. Huéspedes del aire: sociología de las personas sin hogar en Madrid. Madrid : UPCO, 1998. ISBN 84-89708-32-0
- Cabrera Cabrera, Pedro José. Pobreza y exclusión desde la perspectiva de género. Género y desigualdad: la feminización de la pobreza / Ana García-Mina Freire (ed. lit.), María José Carrasco Galán (ed. lit.), 2004, ISBN 84-8468-128-9, pags. 11-74
- Cabrera Cabrera, Pedro José. La acción social con personas sin hogar en España. Cáritas Española, Editores : Fundación Fomento de Estudios Sociales y de Sociología Aplicada, FOESSA, 2000. ISBN 84-8440-233-9
- Castillo Ceballos, Gerardo. El adolescente y sus retos. La aventura de hacerse mayor. Ediciones Pirámide. Madrid. 2009

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

- Galli, Carlo. La humanidad multicultural. Katz Editores. Madrid 2010.
- Laparra Navarro, Miguel (et al.) Una propuesta de consenso sobre el concepto de exclusión: implicaciones metodológicas(1) (Miguel Laparra Navarro, Anna Obradors i Pineda, Begoña Pérez, Manuel Pérez Yruela, Víctor Renes Ayala, Sebastián Sarasa Urdiola, Joan Subirats i Humet, Manuel Trujillo Carmona. Revista española del tercer sector, ISSN 1886-0400, N.º. 5, 2007 (Ejemplar dedicado a: Exclusión Social), pags. 15-58
- Lewontin, RC; Rose, S; Kamin, LJ. No está en los genes. Racismo, Genética e ideología. Barcelona. 2009.
- Drakontos Bolsillo
- Pàmies, Teresa. L'aventura d'envellir. Editorial Empuries. Barcelona. 2002
- Valls Llobet, Carme. Mujeres Invisibles. Mondadori. Barcelona 2006
- Yunus, Muhammad. Un mundo sin pobreza. Las empresas sociales y el futuro del capitalismo. Paidós. Barcelona 2008
- VI Informe sobre exclusión y desarrollo social en España :2008. FOESSA. www.foessa.org/
- Análisis de los factores de exclusión social. · Documento de Trabajo 4. (2005)
- Joan Subirats i Humet (Dir.)
- Ricard Gomà Carmona y Joaquim Brugué Torruella (Coords.)
- INSTITUT DE GOVERNIPOLÍTICUES PÚBLIQUES (U A B)
- © Fundación BBVA. Plaza de San Nicolás, 4. 48005 Bilbao. <http://www.fbbva.es>
- © Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya
- Riesgos de exclusión social en las Comunidades Autónomas.
- Documento de Trabajo 5. (2005)
- Joan Subirats i Humet (Dir.)
- Ricard Gomà Carmona y Joaquim Brugué Torruella (Coords.)
- INSTITUT DE GOVERNIPOLÍTICUES PÚBLIQUES (U A B)
- © Fundación BBVA. Plaza de San Nicolás, 4. 48005 Bilbao. <http://www.fbbva.es>
- © Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya.
- VI Informe sobre exclusión y desarrollo social en España.
- Fundación FOESSA. Fomento de Estudios Sociales y Sociología Aplicada.
- <http://www.foessa.org/>
- Capítulo 2: Desigualdad, Pobreza y Privación. Coordinador: Luis Ayala Cañón.
- Capítulo 3: La exclusión social en España: un espacio diverso y disperso en extensa transformación. Coordinadores: Miguel Laparra y Begoña Pérez Eransus.
- Informe Econòmic i Social de les Illes Balears. 2008.
- Volum XLI. Setembre de 2009.
- Centre de Recerca Econòmica. UIB- Sa Nostra.
- Setena Part: Qualitat de Vida i Benestar. (Salut i Sistema Sanitari; Habitatge; Educació i Formació; Protecció Social)
- <http://www.cre.uib.es/>

Bibliografia complementària

- Adelantado, José. (Coord) Cambios en el Estado del Bienestar. Políticas sociales y desigualdades en España. Icaria. Barcelona. 2000.
- Alonso, Manuel Alberto. Giraldo Ramírez, Jorge. (Editores) Ciudadanía y Derechos Humanos Sociales. Escuela Nacional Sindical. ISCOD. Instituto Sindical de Cooperación al Desarrollo. Medellín 2001
- Banks, Sarah. Ética y valores en el Trabajo Social. Paidós. Barcelona. 1997.
- Bermejo Escobar, Francisco J. La ética del Trabajo Social. Centros universitarios de la compañía de Jesús. Bilbao 2002.
- Fernández García, Tomás y de la Fuente, Yolanda M^a (coords.) Política Social y Trabajo Social. Alianza Editorial. Madrid. 2009
- Montagut, Teresa. Política Social. Una introducción. Ariel sociología. Barcelona. 2008.
- Navarro, Vicenç. El subdesarrollo social en España. Causas y Consecuencias. Anagrama. Colección

---

Any acadèmic	2013-14
Assignatura	21913 - Serveis Socials Sectorials I
Grup	Grup 20, 2S
Guia docent	D
Idioma	Català

Argumentos. Barcelona 2006.

· Navarro, Vicenç. Bienestar insuficiente, democracia incompleta. Sobre lo que no se habla en nuestro país. Anagrama. Barcelona. 2002.

· Navarro, Vicenç. Globalización Económica, Poder Político y Estado del Bienestar. Editorial Ariel S.A. Barcelona. 2000

· Navarro, V., Schmitt J., Astudillo, J. 'La importancia de la política en la supuesta globalización económica. La evolución de los Estados del Bienestar en el capitalismo desarrollado durante la década de los años noventa'. Sistema. 171. 2002

· Navarro, V. (coord). El Estado de Bienestar en España. 2004. Editorial Tecnos. Madrid.

Altres recursos

<http://www.movimientocontralaintolerancia.com/>

<http://www.foessa.org>

www.mujaresenred.net/

www.rebellion.org/

www.redfeminista.org/

www.observatoriosocial.org/

www.economiasolidaria.org/

www.eapn.es/

www.pnsd.msc.es/

